

SLOVENSKI NAROD.

Izaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold. za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraja, za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četirih stopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. — Pravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Národní kandidátje za trgovinsko zbornico so:

Za obrtnijski oddelek:

- Gospod **Janez Dolcher**, ključar in hišni posestnik v Ljubljani.
 „ **Franc Drašler**, črevljar in hišni posestnik v Ljubljani.
 „ **Franc Goršič**, orgljar in hišni posestnik v Ljubljani.
 „ **Janez Golijaš**, krčmar in hišni posestnik v Ljubljani.
 „ **Edvard Hohn**, bukovez in hišni posestnik v Ljubljani.
 „ **Janez N. Horak**, rokovičar in hišni posestnik v Ljubljani.
 „ **Franc Hren**, trgovec z lesom, posestnik žag, mlinov, hiš in zemljišč v Bégunjah na Notranjskem in v Ljubljani.
 „ **Av gust Maršalek**, krojač in hišni posestnik v Ljubljani.
 „ **Henrik Ničman**, bukovez in hišni posestnik v Ljubljani.
 „ **Miha Pakič**, rešetar in hišni posestnik v Ljubljani.
 „ **Anton Perme**, pek, vinski trgovec in hišni posestnik v Ljubljani.
 „ **Pavel Skalé**, kovač-živinozdravnik in hišni posestnik v Ljubljani.

Naš boj. *naš*

Mise imamo boriti z nejednaki orožjem in v tem slučaju se pač ne bode čuditi, če ta vlada, ako bode na ta način delala, kakor pri volitvi v trgovinskem oddelku, ako bode ona postala le stranka, ako se postave ne bodo izpolnile, kakor smo v raznih dopisih in člankih dokazali, da se ne, — potem bode vlada pač marsikje zmagala, potem nam, ki se moremo samo na pravico in na zakon opirati, zmagovati nij mogoče!

Ali kakov je ta parlamentarizem, ki iz tega izvira, kakova to ustavnost, če so c. kr. uradniki za to tukaj, da volilce varajo (vide Logatec) namestu, da bi v svojih uradih delali to, za kar so plačani? Ako zakon ne velja, ako enake pravice nij vsem (kar res nij), potem naj vladna stranka to vsaj jasno in na ravnost pove, čemu binavščina in drugačno besedovanje, a zopet drugačno ravnanje?

Volilni listi morajo po postavi osem dni prej razdeljeni biti, a tu je štiri dni pred volitvijo, in mnogo volilcev nema niti volilnega lista!

Namestu, da bi se po županstvih postavili kakor to postava terja, prinese takov list c. kr. uradnik in z lažmi zahteva podpis od volilca, pa legitimacijo zopet odnese! Ali pa k volilcu Ingliču v Lukovici, kameniški okraj, prinese vladne stranke kolportér legitimacijo, hoče da bi mu kar nemškutarske kandidate podpisal, — in odnese legitimacijo tudi nepodpisano, ker mu oni trgovec podpisati neče! To je nam dotičnik pred tremi pričami sam v našem uredništvu povedal.

Ako si najprej samovoljno narede pravila, kdo je trgovec, in sicer tako, da je pač n. pr. nemškutarski pivarnar Auer „trgovec“, a narodni pivarnar pl. Kapus ne, da je pač nemškutarski mlinar Galé „trgo-

vec“, a na stotine naših mlinarjev ne spada sem; — ako se dalje tihotapsko, celo brez razpisa v uradni „L. Ztg.“ v tistem času razneso volilni listi in precej za petami pošljejo sitni agitatorji a la Isidor von Lerchenzahn, in še povrh tako ravna, kakor prej povedano — potem ne vemo kam to pelje.

Tirolec Greuter, sicer ne naš mož, piše v novoletnem listu dunajskega „Vaterlanda“ stavek, katerega resničnost se bode tudi nad ustavoverno stranko, ki zdaj vlada (in kako!), gotovo izpolnila. On pravi: „Čem večkrat pravica potrka na vrata, pa jo odženo, čem bolj se glasen klic zasmehuje, tem bolje za opozicijo. Kajti postava moralnega svetovnega reda je, da si vsaka zmota sama izpodžaga vejo, na kateri sedi in konsekvntno svojo zmoto dalje zida“.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 5. januarja.

Na *Dunaji* se je včeraj 4. jan. začela pravda proti bogatinu Offenheimeru, ki je pri zidanji železnic in pri raznih špekulacijah goljufal državo in sošpekulante. Ta pravda bode morda en cel mesec obravnavala se in so poklicani ministri, direktorji železnic, razni upravni odbojniki itd. Razumeje se, da bode mo več še o njej govorili. Gotovo bodo prišle zanimive reči iz za kulisa na dan, kako se veliki gospodje bogatijo i. t. d.

Nekov *peštanski* list pripoveduje, da je cesar ukazal, vse predmete dunajskega muzeja, ki spadajo na Oggersko, odpeljati v Pešto, kjer se postavi kraljevski muzej. —

Vrsoje državne.

Ruski slavni publicist M. Pogodin, predsednik dobredelnega komiteta slovenskega je imel pri priliki novega posvečenja prestavljene srbske cerkve v Moskvi sledeči govor, ki budi nemalo senzacijo: „Bili smo tako srečni, udeležiti se posvečenja cerkve, ki pripada srbskemu dvoru. Molili smo za

Njegovo Veličanstvo, našega gospoda in carja Aleksandra Nikolajeviča, rojenega bratitelja vseh slovanskih plemen, in poleg tega za mladega kneza Milana, ki sedi na srbskem prestolu, za metropolit Moskvskega in srbskega. Spominjali smo se tudi v molitvi ranjcega carja Nikolaja, ki je osodo Slovanov imel v srečo do svoje smrti, umrlega kneza Miloša in njegovega sina, ki so izkazali svojej domovini velike zasluge. Molili smo za pravoslavno cerkev, in za splošno zedinenje. To je naš ruski, moskovski panslavizem, duševni, razumni in mravni panslavizem. Želimo pruskemu pangermanizmu, sardinskemu panitalijanizmu in če treba španjskemu paniberizmu vso srečo in smatramo za ogeljni kamen ruskega, moskovskega panslavizma misel duševnega združenja vseh Slovanov, ne gledé na različne države, mej katere spadajo po osodi, ne gledé na veroizpovedanje, h kateremu se glase. Namen našega dobročinnega komiteta je, da bi se po sredstvih in razmerah, kar je moč največ razširila in utrdila mej Slovani misel njihove celote, gledé pokolenja in jezika, da je treba edinosti in vzajemne podpore k prospehu in razvoju vsestransko. Živili tedaj Srbi in Bulgari, Poljaci in Rusi, Češi in Moravani, Hrvati in Slovaci, Slovinci in Črnogorci, katoličani in protestanti, pravoslavni in nepravoslavni, naj razcvetajo, ter se vzajemno ljubijo.“

Iz *Varšave* poroča poljski list „Czas“ čudno vest, da se ruska vlada pripravlja k napadu od pruski strani. Kot dokaz, da Rusija nezaupljivo pogleduje na soseda Prusa, je dokaz plan vojaškega ministerstva ruskega, ki pravi, da bi Prusaki uže stali na reki Bug, nego bi Rusija mogla koncentrirati potrebno armado k brambi Kongresovke, in baš zaradi tega hoče Rusija razpoložiti v poljskem kraljestvu 350.000 mož. Zdaj je v Kongresovki 75.000 mož, katerim bi se na ta način moralo zopet pridružiti še 275.000. —

Na *Francoskem* ob novem letu nij bilo nobenih oficijalnih ogovorov od strani vladnega načelnika te države, kakor so nekaj Napoleonove besede kakor termometer miru in vojske ob tem dnevu po celem svetu odmevali se. — Pač pak so pokopavali tam velicega moža, čestitega republikanca Ledru-Rollina, ki je ob Napoleonovem času v Londonu v prognanstvu živel in žr-

stvoval za republikanske ideje. — Ker je bil ves čas Napoleonove vlade prisiljen politično pasiven, se njegov nekdanji tako veliki duh tudi zdaj ni mogel več krepko dejansko povzdigniti, ko je bil zopet voljen v narodno skupščino.

Pri dopolnilni volitvi v departementu zgornjih Pirenej je dobil kandidat bonapartistov Cazeau 19.000, Mac-Mahonovec Alicot 16.000, republikan Brauhaubau pak 13.000 in legitimist Puysegur 1800 glasov. Torej bode ožja volitev.

O **španjskem** novem kraljiču Alfonzu se poroča, da hoče kortese sklicati in svoje vladno pravo, ki mu ni še niti iz „božje“, niti iz narodove milosti dano, nego le po pretorijanski volji korumpirane vojske naloženo, potrditi se dati. On obeta mir narediti, obdati se z možmi vseh starih strank in kralj vseh Španjcev biti. — Iz karlističnega taborja je baje večina štabnih oficirjev in večina oficirjev ženi-kora uskočilo k Alfonzu. Če je to res, potem bode nov dogodek v Španiji vsaj to dobro imel, da bode bratomorno kugo karlistične reakcije zadušil.

Dopisi.

Iz Maribora 4. jan. [Izv. dop.] Volitve za mestni zastop so končane in mir se je zopet povrnil. Agitacija je bila posebno v prvem volilnem razredu jako živahna. Brez malega so vsi prejšnji vnovič izvoljeni — Reiser zopet župan, Duhač podžupan itd. Mirni, nepristranski opazovalci, ki imajo ostre oči in tenka ušesa, so mogli včasih prav zanimive stvari doživeti in zapaziti, o katerih hočemo morda prihodnje enkrat obširneje govoriti. Do novega leta je več dni sneg zaporedoma padal in res za naše kraje nenavadno visok zapal, tako da še v mestu človek ni skoro mogel iz hiše, a zvonaj mesta pa je bila vsa komunikacija zaradi zametov celó nemogoča. Zadnje noč se je začela vlaga gubiti, nebo jasni in uže smo denes zjutraj imeli 8° R. mraza. Razmere društvenega življenja se tukaj niso nič kaj znatno spremenile, višji krogovi živé dobro, ter ne kažejo nikjer pomanjkanja tako, da se „gospodarstvena kriza“ pri njih prav malo ali celo nič ne pozna, pač pa se pozna pri manjših rokodelcih in obrtnikih, kateri nobenega osebnega kredita nemajo in zaradi tega se ve da v stiskah živijo.

Pikanten dogodek se je te dni tudi vršil tukaj, katerega tudi novine smejo prinesiti, ker je uže javen. Nekakvega moža iz dežele pobožnosti in dobre nramnosti so bili poklicali na tukajšnje mesto v službo, čeravno se je uže večkrat izkusilo, da s inozemci nič ni, ter da imamo takovih ljudij in še mnogo boljših dosti in prek dosti doma za manjši denar. Tjaj človek se naseli tu in se v kratkem — z gospo hišnega gospodarja splete, uživa sladkosti, ki jih hiša premore; ali soprog ni gluh in slep, zapazi brž le preveč, ter ju nazadnje in flagranti zdrviša. Kar je potem sledilo, to si lahko vsakteri misli, samo to še dostavim, da se zdaj soprog in soproga tožita, vsak ima svojega advokata in cela stvar zna postati mariborska „cause celebre“, posebno če je res, kar čujem, da se je namreč nekih tih mariborsk Sardou tega sujet-a polastil in namerava tragedijo za naše gledališče iz njega narediti.

Iz Sevnice 2. januarja. [Izv. dopis.] Žalosten prizor vsiljenja germanstva nam daje „Listek“ v „Slovenskem Narodu“ v 290. in 291. številki. Baltiški Slovani, naši bratje

potlačeni so tedaj bili od Germanov. To je pomenljiv faktum, in baš tako hočejo sedaj z nami Slovenci narediti. Omenjena „Listka“ naj nam bodeta v vedno svarilo, našim protivnikom, kateri le na veliko Nemčijo težijo, nikoli ne zaupati. „Nemščino v ljudske in srednje šole in urade!“ ni li to impozanten začetek germanizacije. Naši kmetje dobé nemške spise iz uradij, katere ne umejo, ter si morajo v mestih in trgih tolmača za denar in zamudo časa iskati. Je-li to pravica? V lanskem deželnem zboru kranjskem so naši poslanci za zalogo slovenskih šolskih knjig prosili, a narodni odpadniki bili so proti zalogi, in letos nam ti v državnem zboru opotikajo, da nam knjig za srednje šole manjka. Nemčurji, se-li ne sramujete! Z lastno roko se po ustih bijete.

Rojaci moji! Ne udajmo se! Bodimo zvesti svojemu narodu ter terjajmo z vso odločnostjo pri vsakej priliki slovenskih ljudskih in srednjih šol za naše sinove, in ne dajmo se od otljih nemškutarjev zapeljati. Poznamo jih in njih namere. Slovanstvo je veliko, kličimo Nemcem, — in mi ne bomo ostali sami!

Iz Kamnika 4. jan. [Izv. dop.] Kakor povsod, ravno tako tudi pri nas, če ne še hujše, agitirajo in nepostavno lovijo glasove, za nemčurske kandidate za trgovinsko zbornico. (Kakor je drug dopisnik tudi uže poročal. Ur.) Naj povem. Ne da bi se volilni listi in legitimacije poslale od županstva volilcem na dom, da bi vsak mogel doma po svojem prepričanju in premisleku izbrati si kandidate, kateri bi bili sposobni za zbornico, pokličejo se taki kar, ne rečem v uradnijo, nego k županu na dom, in tu ima neki obekurni J. posel, pregovoriti trgovca da podpiše volilni list, ko se mu prebero nemčurski kandidati, kateri se popisujejo kot mnogozaslužni (se ve: für das Land der Gottesfurcht und frommen Sitten) narodni kandidati pa sumničijo in celo psujejo, tako se je opisoval bivši predsednik g. Supan ki se nič ne razume na trgovstvo in ki še ni nič storil za deželo. Najlože jih pa c. kr. nemškutarji s tem love na limanice, da jim obetajo davek znižati in pravijo, da ne bodo imeli ceste za posipati, kakor jih imajo sedaj vsi, ki davek plačujejo.

Volilni listi bili so tisti dan uže tukaj, ko smo zvedeli po „Sl. Narodu“ dan volitve in le trem narodnjakom so se precej oddali; kakor mi je znano, potem še dvema. Drugi so se pa pridržali in citirani so bili k županu, kakor omenjeno, in nekaterim se še do sedaj pridržujejo. Kakšna pravica je to? Je-li to volilna svoboda? in kdo ima pravico liste pridržavati, ko postava zahteva, da se morajo vsacemu prazne na dom poslati, da jih sam napolni? Toliko nepostavnosti pri teh volitvah in volitev se ne sietira? Pač škandal za vse, da se tacih sredstev poslužujejo, in daleč je uže s tako stranko, ki meni tako protipostavno si loviti glasove, da zmaga. Gnjlوبا skozi in skozi, prej ali slej mora vsa stranka propasti, da se nikdar več ne vzdigne. Pa le pomislite: denes meni, jutri tebi. Mi Slovani si bomo zapomnili, kako se nam zdaj godi. Še ni vseh dni večer!

Iz Idrije 2. jan. [Izv. dop.] Čitalnica Idrijska je napravila 26. pr. m. veselico s programom: „Filozof“, veseloigra v enem dejanji. Petje in godba s plesom. Igralci

pevci in godci so izvrstno svoje naloge tega večera izpolnili in omenjeni dan je bila tudi čitalnica dobro obiskana. Petje gospoda Cacala „Vinski brat“, je nas jako zanimalo, kakor tudi „Danica“ gđe. Tušarjeve. 28. dec. zvečer bil je pak v naši čitalnici občni zbor. V odbor so bili voljeni sledeči gđ.: Serjun Jos. enoglasno za predsednika, Novak za tajnika, Inglič za blagajnika in za odbornika Feigel in Kos. Na Silvestrov večer, zadnji dan starega leta, pričakovali smo v čitalniških sobah s tombolo, kadrilnimi vajami, s petjem itd. novega leta. Akoravno se je majheno število družnikov ta večer sešlo, smo se vendar prav dobrovoljno razveseljevali in zadnje uro v večnost pretečenega leta preživeli v nadi, da bode čitalnica to leto ravno tako življenje kazala, kakor do zdaj, ker g. Ivan Serjun nam je ta večer obljubil, da bode svoje moči v godbi z veseljem žrtvoval tudi v prihodnje, v blag namen čitalnice, in mi se mu bomo gotovo hvaležni skazali, ako bodejo njegove obljube nresničene, kar je pa nedvomljivo. — Bog živi torej g. kapelnika Serjuna, in naj mu bode v letu 1875 osoda milejša, kakor mu je bila v pretečenem, kakor naj bode vsem našim narodnim prizadevam.

Iz Vipave dne 3. januarja. [Izvirni dopis.] Nastopil je zimski čas, v katerem si vsak v skrajšanje predolžih večerov kako pošteno veselico želi. Veselice napravljati, to je se ve da v prvi vrsti naša čitalnica poklicana, pa — nič se še o tej reči ne sliši, dasiravno je uže precej časa novi, prejšnjemu odboru v vsem sposobnejši odbor na njenem krmilu, v katerega smo mi dosta zaupanja stavili in ga še denes stavimo. To storimo večina udov, zaradi tega, ker smo do trdnega prepričani, ka ni malo delavnosti na polji veselice, odbor kriv, marveč izključljivo nek lekarničar „Furlan“.

Da je v našem trgu zraven čitalnice tudi nemčurski „Leseverein“, zakrivil je le on, — kajti le njegovo obnašanje v čitalnici — veste, štelil se je od nekdar za Slovence dasiravno slovenskega pa tudi nemškega le za največo silo zna, svoj ulom je „furlanski“, dakle omikan človek — je prisililo rajncega Špacapana et consortes k izstopu iz čitalnice, ter k osnovi novega društva. Da je „Sokol“ propal — tudi tega ud je bil v početku — uzrok ni v prvi vrsti nobeden drug, nego zopet naš „furlan“. Da je čitalnica pod prejšnjim odborom, tako hirati pričela, da bi se uže skoro zgrudila, zakrivil je zopet le on, kajti le zaradi njega so udje odpadali, delavne narodne osebe pa se ne upisale. Zdaj, ko je vendar enkrat iz čitalnice izstopil, pričelo je število tako veselo naraščati, ka se ni bati, da bi tako z lepa propala, uže celo ne, ako se odbor potruži veselice osnovati, kar mu je pa kaj težka, skoro neizpeljiva naloga, to pa le, kakor uže omenjeno zopet zaradi intrigiranja našega „furlana“. Jeze se peneč, ka se je moral umakniti, trudi se zdaj na vse kriplje novemu odboru, kjer le mogoče nasprotovati, intrigirati. V to pripomorejo mu, se ve da, pa tudi nekateri njegovi prikimovalci, katerim strast in ošabnost, ali sam bog vedi, kaj pamet tako zatemnuje, ka še zdaj kuge družbinskega, vipavskega življenja spoznali niso. Ti nadlegujejo odboru, kjer le in kolikor le mogoče, zdaj so se lotili še celo igralce in igralke čitalni-

škega odra od sodelovanja odgovarjati, in kakor se čuje ne brez vsega uspeha. Z besedo se proti takim ljudem se ve da ne da nič opraviti, tudi z pisavo ne, ker se jih nič ne prime, zaradi tega namenjene, naj bodo te vrstice le bolj občinstvu, da bode izvedelo, kake ljudi Vipava — rodi.

Iz zgornje Koroške 2. jan. [Izv. dop.] Debel sneg pokriva naše gore in doline in vse se tiho ziblje na način vsakdanjosti v pravej zimske obleki; čuditi se toraj nij, ako bivalec mirne in nič novega v sebi krivajoče vasi trdno sklene na en dan iti v bližnje mesto, da tamkaj zopet stare svoje slovenske znanke obiše, si en malo v novi roci stoječe gledališče ogleda in po novostih popraševa. Tudi jaz sem ta sklep storil ter šel na dan sv. Silvestra v glavno naše mesto, v Celovec, kjer sem mimo tega imel nekaj posla. Tu sem mnogo čul, videl, bral in zapazil in nekatere stvari hočem tudi v „Slov. Nar.“ priobčiti.

Pri prijatelju kupcu sem poizvedel, da se še zmirom govori o prečudni kridi, katero je napravil neki veletergovec Marcello Pirona, katerega so baje uže pod ključ dejali. Bil je poprej c. kr. konzul v Pari in je kot tak uže enkrat čudežni kant napovedal s 83.000 gld. Od tega sem je dve leti bival v Celovci, si sezidal lepo palačo tu v njej po knježevu živel. Pred tremi tedni je napovedal kant in ponujal tukajšnjim trgovcem 4% odplače. Po previdnosti nekega upnika se pa goljufija obelodani in prekanjenec zapre. Zadnje dni je dobil blizo 52.000 gld. po pošti, od katerih so samo 6000 gld. našli. Nakupoval je raznotere stvari — se ve da na up — in jih potem pod ničlo za dober denar prodal. Isti dan, ko so ga v zapor odpeljali, je hotel na vse zgodaj svoje premoženje otrokom prepisati ali dotični komisar nij tega dopustil. Na podstrešji so našli blaga za 8000 gld. katero blago nij bilo nikjer vknjiženo i. t. d. Marsikater bode zopet bolestno spaval! Taki izrastki človečanstva so v resnici prav žalostni. Mož pa, kateri je gotovo marsikoga oplahtal, bode državo morda še mnogo novcev veljal, da se dostojno za nekaj časa preskrbi.

To vse od mojega znanca slišnoši podam se v kavarno „Schibert“, kjer sem mimo mnogo nemških, francoskih in laških časnikov tudi našel „Slov. Nar.“ in celo „Novice“. Ker je kakor sem čul, ta edina kavarna, ki si drži slov. časopise, bi jo mimogrede hotel vsakemu Slovencu priporočiti, kateri pride v glavno koroško mesto. Kjer koli se zdravo zrno najde, mora se častiti.

V kavarni, kjer sem videl blizu do 100 ljudij, zapazil sem nekatere prijatelje, s katerim sem se prijazno pomenkoval. Čul sem, da po predračunu državnemu zadobi naša dežela za leto 1875 v povzdigo ljudskih šol 10.000 gold. Resnično lep donesek, s katerim se da mnogo vravnati! — Pripovedovalo se mi je, da je celovško starešinstvo v tem trenutju razdeljeno v dve stranki, od katerih hoče ena, da se takoj prične zidati velikanska šola za deklice in drugi dobivajo to stvar z razlogi še ne govoreče nujnosti in preslabega finančnega stanja. Jaz se nijsem izrazil ni za eno, ni za drugo mnenje, ker sem mislil, da se nema vsakdar v vsako reč vtikati.

Popraševal sem raje, kako je kaj z narodnim življenjem v Celovcu in v tem oziru

žalostne dogodbe slišal. Vse je mrtvo, o životarenji čitalnice le še napis nad vratmi malenkostno priča. Odbor, kateremu je uže pred četrtem letom odlok praznega imena odtekel, še sedaj nij sklical občnega zbora, da bi se morda na kak drugi način društvo obnovilo. Ne samo privatno se je nekda uže odbor o tej stvari interpeliral, temuž tudi po časopisih*), ali vse zastonj! Očividno je, da mora kak drug zajec za grmom tičati, katerega naj pravi domorodec, ki mu je stvar bolj znana, javno svetu pokaže. Da pri nas po deželi društveno, narodno življenje hira je prej zapopadljivo, ali v glav. mestu, kjer je mnogo narodnjakov in takih, ki se jim prištevati želijo, mi stvar nij prav razumljiva. Muenja pa sem, da bi se vendar le dalo kako sredstvo najti, s katerim bi se lastnih pravil ne držeči in vsakej prošnji in zahtevi se posmehujoči odbor primoral odsesti od koralskih svojih sedežev, katerim — po izrazu mojih znancev in po dejanskih dogodkih — nekda nij povsem kos. Prikrivati ne morem svojega nasveta, katerega sem, odpotovaje iz Celovca, dal znancem svojim, čeravno mi kdo poreče: „s tem bodeš cepil in ne družil“. Rekel sem jim namreč: „Napravite nengodni stvari konec, združite enakomisleče moči in osnujte drugo društvo, ker pravega društva socijalnega na narodni podlagi je vam živo potreba.“

Nekateri so mi pritrdili ali dela in „zamere“ se boje! Pa imejte vaše izredno stanje, saj se sami terete. Z bogom! in odpotoval sem iz Celovca.

Iz Bosne na starega leta dan. [Izv. dop.] Vse mohamedanske države imajo dve glavne napake. Prva napaka je vera v „kismet“ osodo ali fatum, druga pa ta, da mohamedanec ne pozna ono, kar vsi kulturni narodi tako visoko čislajo, namreč familije. Turčin ne ve, kaj je soproga, ne ve, kaj se pravi hišni gospodar in oča biti, turška žena ne ve, kaj je gospodinja, ne ve, kaj je mati, ne ve, kaj je zakon, turški otroci ne vedo kaj so stariši. Turški „hišni zakon“ nij nobena etična naprava, nego, — naj se mi ta beseda za zlo ne vzame — pojališče.

Turška bula (žena) nij nič družega, nego odališka, služka Turčinu samo s svojim polit. m. Prorok Mohamed je svojim vernim obetal, da jim bodo v paradižu same lepe devojke (hurris) stregle, Turčin pa si uže na tem svetu kolikor mogoče paradižna blaženstva ustvarja. Inostrani svet misli, in s tako domislijo sem tudi jaz v Turčijo prišel, da je vsaka Turkinja Mirza Schaffyjeva deklica, pa kakor je povsod drugod je tudi v turških haremih dosta starih bab, Ksantip in Megér, sicer bi pa rekel, da so vse Turkinje več ali menj tope in trapaste, zlasti okolo svojih velikih ust imajo neki dosta neprijeten potez. Država, stoječa na takem socijalnem stališču pač nij za življenje sposobna, zlasti če pride v dotik z državami stoječimi na temelju kristjanske morale. Vera v „kismet“ podkapa vso delavnost. Zakaj bi se delalo za to ali ono, saj bode vendar tako, kakor „kismet“ hoče. Kar Turčijo denes še skupaj drži, to je verski fanatizem. Carigradska vlada ne brzda rada fanatizma, ker ravno v njem vidi najmočnejši steber za obstanek turške države. Kdor pričakuje, da bodo na pr.

*) Tudi v našem listu se je uže o tej reči govorilo.

Podgoriški Turki za svoje klanje neoboroženih Črnogorcev jako kažnjeni, tega ne bode nikoli dočakal. V novejši čas se mora opaziti, da se turški verski fanatizem kakor nalašč podkurjava. Ideja „panhomedanstva“, katero je Anglija kot orožje proti Rusom, napredujočim v srednji Aziji, mej mahomedanski svet od Tangera do Kalkute, kakor požarno baklo vrgla, začenja svoj zlokobni sad roditi. Enako klanje kakoršno je bilo v Podgorici, more se v Sarajevem, v Mostaru, Banjevljoki in po drugih turških mestih vsak čas ponoviti. Da je zavoljo tega mej bosniškimi kristijani velik strah zavladal, je naravno. Temu se mora tudi to pripisati, da se prestopi od kristijanske vere k mahomedanskej jako množe. Kdor nema ravno neobhodnih poslov v Bosni, naj pri denašnjih okoliščinah ne hodi dole. Naša policija je na nas tujce vsa ščetinasta. Preteklo poletje je baje nekoliko avstrijsko-ogerskih špaskih oficirjev po Bosni potovalo. To so turške oblasti se ve da stoprv menda zvedele, ko so oficirji uže zdavnaj spet nazaj preko meje bili, in za to sedaj svoj žolč nad inostrane potnike, zlasti avstro-ogerske podanike razleva. Dalmatinski trgovci so bili uže na raznih semunjskih svojega blaga javno oropani in še do krvavega pretepeni. Tožbe po konzulatih so navadno brez vsacega vzpeha. Iz Sarajeva na Dunaj, iz Dunaja v Carigrad, iz Carigrada nazaj v Sarajevo in nazadnje na lice mesta je dalek pot, in če se nazadnje vendar obhodi, je stvar uže zastarela, in vse ostane, kakor je bilo poprej. Bosna je tisti turški vilajet za izgubo, katerega se denes v Carigradu in v Sarajevem naj bolj boje, zlasti od kar sta se Avstro-Ogerska in Rusija spet nekako izprijatelji. Srbije se naši Turki ne boje toliko nego Avstro-Ogerske. Pad Marinovičevega in nastop Čumičevega ministerstva v Srbiji pri nas nij niti bojazni Turkov niti upanja raje pomnožil. Čumičev ministerstvo nij baje ministerstvo aktivnosti in to je zadostna tolažba za naše Turke. Večji strah nego Srbija, zadaje našim Turkom Črnagora. Maščevanje za Podgoriške žrtve turškega fanatizma ne bode izostalo, in to utegne strašno postati. Bosno čakajo še težki časi!

Domače stvari.

— (Nov slovensk časnik) za kmete pod imenom „Kmetovalec“ bode izhajal v Gorici. Mej sodelavci za kmetijske reči mu bode tudi g. Rhard Dolencec, direktor vinstvene in zemljedelske šole na Slapu pri Vipavi. Ta list, kateri se more naročiti pri uredništvu „Soče“, posebno vsem društvom tako priporočamo, kakor tudi „Sočo“.

— (Povabilo.) Ljubljanska čitalnica napravi letošnji predpust razun Vodnikove svečanosti, za katero se bodo razposlala posebna vabila, plesalne veselice na sledečih večerih: V nedeljo 10. januarja 1875, v soboto 16. januarja, v soboto 23. januarja, in v soboto 6. februarja. Po občni želji imajo te veselice značaj navadnih plesalnih vaj. Vabijo se k tem veselicam vsi čitalnični udje in tista gospoda, katera dobi za to posebno ugodnino.

Odbor.
— (Kranjski učitelji) bodo sedaj redno prejemale plačo, kajti izplačevalo se jim bode iz kranjskega normalnega šolskega zaklada.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.